

Boekbespreking

Klaus-Jürgen GÖTTING, 1974. Malakozöologie. Grundriss der Weichtierkunde. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart. X + 320 pp., 160 fig. Prijs gebonden DM 64.—.

Het verschijnen van een algemeen werk ten behoeve van diegenen, die meer dan louter schelpenverzamelaars zijn, dient zonder meer toegejuicht te worden. Het boek van Götting in de verzorgde typografie van de uitgeverij Gustav Fischer voorziet in zoverre in een leemte dat tot dusverre in geen van de drie moderne talen een samenvattend werk over het fylum Mollusca in één band en voor een prijs die de gemiddelde malacoloog zich wel zou kunnen veroorloven bestond. Van het werk van Hyman (1967) is nog maar het eerste molluskendeel verschenen en het mooie veeldelige werk in Grassé's *Traité de Zoologie* is zo kostbaar dat dit maar in enkele bibliotheken beschikbaar is.

Na een inleiding en een hoofdstuk over ontogenese worden de hoofdgroepen achtereenvolgens behandeld: Polyplacophora (16 pp.), Caudofoveata (5 pp.), Solenogastres (9 pp.), Conchifera in het algemeen (10 pp.), Monoplacophora (6 pp.), Gastropoda (112 pp.), Scaphopoda (5 pp.), Bivalvia (49 pp.) en Cephalopoda (46 pp.). Het werk wordt besloten met een zeer uitvoerige gerubriceerde literatuurlijst van 22 pp., een taxonomisch register van 26 pp. en een wat beperkte "Sachwortverzeichnis" van slechts 4 pp.

De afbeeldingen (pentekeningen in zwart-wit) zijn alle van zeer goede kwaliteit en vaak zelfs bijzonder mooi. Uiteraard zijn de meeste figuren niet origineel, iets wat in een compilatiewerk als dit ook niet verwacht wordt. De mooiste figuren zijn ontleend aan Boettger (1962, *Meeresprodukte*, in *Handwörterbuch der marinen Rohstoffe*).

Naast morfologie (de hoofdmoot) en in mindere mate fysiologie, wordt ook aandacht besteed aan de oecologie; aan het systeem van de verschillende groepen wordt tezamen ruim 80 bladzijden gewijd. Helaas is dit laatste een van de zwakke punten van het boek. Volgens Götting is het systeem voornamelijk gebaseerd op Thiele en Zilch, wat echter soms geenszins blijkt uit de tekst. *Orcula*, *Abida* en *Gastrocopta* worden tot de Pupillidae gerekend, *Pupisoma* tot de Vertiginidae, en *Granopupa*, *Chondrina* en *Sandablia* tot de Enidae. Van een familie Chondrinidae is geen sprake. Het is een bewezen feit dat de geslachten *Abida* en *Chondrina* in alle opzichten zeer nauw verwant zijn, zo zeer zelfs dat deze beslist zonder meer in één en dezelfde familie ingedeeld dienen te worden. Het indelen van de Urocyclidae en o.a. het geslacht *Euconulus*

bij de Helicarionidae kan niet anders dan als achterhaald betiteld worden. Het geslacht *Milax* hoort thuis in een eigen familie, de Milacidae, en niet meer bij de Limacidae. Overigens bestaat naast de systemen van Thiele (1929-1935, nu langzamerhand toch wel verouderd) en Zilch (1959-1960) het veel modernere systeem van Taylor & Sohl (1962, *Malacologia* 1) voor de Gastropoda.

Over de afstamming en de evolutie van de weekdieren, juist de laatste tijd immers onderwerp van controversie (afstamming van voorouders als Annelida of als Plathelminthes?), wordt niet gerept, noch over fossiele vormen. De Scaphopoda komen er met vijf bladzijden naar verhouding wel wat karig af. Het totale aantal soorten, opgegeven als ongeveer 127.000, ligt wel erg hoog; al is men het dan niet met de opvattingen van Boss (minder dan 50.000 soorten) eens, de waarheid zal toch wel ergens in het midden liggen.

De literatuuropgaven zijn talrijk en up to date; veel ontdekkingen van recente datum zijn nog verwerkt. Aan de andere kant ontbreekt een aantal mijns inziens onontbeerlijke titels: Purchon (1968), Van der Spoel (1967), Taylor & Sohl (1962), Ruth Turner (verscheidene werken), Vokes (1967), enz.

Bovenstaande opmerkingen mogen wellicht wat negatief overkomen, aan de algemene waarde van dit boek als handboek en naslagwerk, mits met critische zin gehanteerd, doen deze niets af. Het is uiteraard altijd gemakkelijk kritiek te leveren op een compilatiewerk als dit; men dient echter nooit voorbij te gaan aan de ongelooflijke hoeveelheid werk die verzet moest worden om de gegevens in een dergelijke verzorgde presentatie bijeen te brengen. Samenvattend kan men stellen dat dit werk thuis hoort in de bibliotheken van musea, zoölogische laboratoria en mariene instituten, maar daarnaast ook op de plank van de (ver) gevorderde liefhebber. Met enige reserve kan ondergetekende dit boek in zijn algemeenheid en binnen het kader van de opzet van harte aanbevelen.

A.C. VAN BRUGGEN